

заг. ред. М. П. Войнаренка, В. І. Дубницького. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. 336 с.,

5. Foray D. et al. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS 3). Joint Research Center, 2012. URL: <http://surl.li/flzke>

УДК: 322.122

Подзізей Олег,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

Шматковська Тетяна,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
м. Луцьк, Україна

ВІДНОВЛЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Війна, що триває нині в Україні внаслідок збройної агресії російських покидьків, призвела до структурних зрушень в економічній системі держави та нівелювала чимало досягнень, які вдалося здобути нашій державі у сфері реформування адміністративно-територіальної системи та бюджетної децентралізації. При цьому система територіальних громад, яка лише почала демонструвати зростання соціально-економічних показників розвитку регіонів. Наразі ж, відбуваються суттєві зміни у сфері фінансування проєктів соціального розвитку територій, що призводить до зміни бюджетних потоків, котрі першочергово спрямовуються на потреби забезпечення оборони нашої держави. У свою чергу, внаслідок падіння економічної активності суб'єктів господарювання скоротився загальний обсяг інвестиції приватних підприємств. Загалом такі трансформації мають наслідком падіння конкурентоспроможності територіальних громад, як суб'єкта економічної системи держави. В той же час, формування підходів

щодо її відновлення є одним з ключових завдань відновлення національної економіки України в майбутньому.

Загалом відновлення конкурентоспроможності територіальних громад в Україні набуває особливого значення у зв'язку з тим, що реалізація цього завдання створить передумови для вирішення важливих проблем соціально-економічного розвитку країни. Зокрема, розвиток конкурентоспроможності територіальних громад в Україні може позитивно вплинути на стан національної економіки в цілому [1]. При цьому, це може сприяти збільшенню обсягів інвестицій та покращенню бізнес-клімату в регіонах, наслідком чого стане можливість створення нових підприємств у територіальних громадах та, відповідно, нові робочі місця для відповідних регіонів. Крім того, збільшення конкурентоспроможності територіальних громад ефективно сприятиме зменшенню диспропорцій у стані економічного розвитку між різними регіонами України.

Також необхідно відзначити, що відновлення конкурентоспроможності територіальних громад може позитивно вплинути на соціальну сферу країни, що є одним з ключових завдань повоєнної відбудови нашої держави. Зокрема, це може сприяти покращенню якості життя мешканців різних регіонів, збільшенню їх можливостей по доступу до освіти, охорони здоров'я та соціальних послуг. Крім того, розвиток конкурентоспроможності територіальних громад може сприяти зменшенню трудової міграції з регіонів з відчутно меншим рівнем конкурентоспроможності, до більш розвинених міст та територій. Таким чином, можна стверджувати, що в даний час актуальність вирішення проблем відновлення конкурентоспроможності територіальних громад в Україні набуває особливого значення, яке може мати позитивний вплив на економіку та соціальну сферу країни в цілому [2].

Формування умов для зростання рівня конкурентоспроможності територіальних громад в Україні потребує здійснення комплексу заходів, що стосуються різних аспектів їх функціонування. Зокрема, до числа таких завдань варто віднести наступні:

1. Покращення інфраструктури – реконструкція дорожньої мережі, розвиток та покращення якості послуг громадського транспорту, будівництво та реконструкція об'єктів соціальної інфраструктури (шкіл, лікарень, культурних центрів, спортивних майданчиків тощо) є важливими чинниками підвищення

конкурентоспроможності територій, які значно збільшують рівень їх інвестиційної привабливості.

2. Розвиток бізнес-середовища, що передбачає необхідність створення сприятливих умов для бізнесу (зокрема, підтримка підприємницької діяльності та зменшення адміністративних перешкод для створення нових підприємств), відкритість до інвестицій, розвиток технопарків та інкубаторів.

3. Розвиток громадського самоврядування – посилення ролі громадян у прийнятті рішень та ефективній реалізації контролю за діяльністю місцевих органів влади максимально сприяє розвитку місцевих ініціатив та проектів громадської співпраці, внаслідок чого зростає рівень соціально-економічного розвитку територій.

4. Розвиток людського капіталу, котрий передбачає забезпечення доступу до високоякісної освіти та підвищення кваліфікації робочої сили, підтримку розвитку малого та середнього підприємництва, розвиток науки та інновацій.

5. Розвиток туризму, який полягає у системному розвитку туристичної інфраструктури та привабливості територій і загальному сприянні розвитку туристичної індустрії [3].

Втім, необхідно зазначити, що дані заходи забезпечення зростання конкурентоспроможності можуть відрізнятися залежно від конкретної громади та її потреб. Зокрема, в сільських територіальних громадах може бути більш актуальною необхідність розвитку аграрної сфери та підтримка малих і середніх фермерських господарств. В той же час, у територіальних громадах, що розташовані у містах, більший акцент може бути спрямований на необхідність розвитку інфраструктури та бізнес-середовища.

Таким чином, можна стверджувати, що ефективне управління територіальними громадами включає в себе необхідність реалізації проектів, спрямованих на розвиток інфраструктури, підтримку бізнесу та інвесторів, удосконалення системи управління та послуг для населення. Загальним наслідком відновлення конкурентоспроможності територіальних громад має бути загальне підвищення якості життя та соціального захисту населення громади. Загалом конкурентоспроможні територіальні громади можуть бути привабливими для інвесторів та бізнесу, що створить умови для інтенсивного соціально-економічного розвитку територій. Наслідком такого відновлення конкурентоспроможності може стати створення нових підприємств та інтенсивний розвиток наявних, що, у свою

чергу, сформує передумови для створення нових робочих місць у громадах, збільшення обсягів виробництва та доходів населення.

Отже необхідно підсумувати, що конкурентоспроможні територіальні громади можуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності країни в цілому. Це може бути досягнуто через зростання обсягів виробництва, розвиток національної економіки, залучення інвестицій та туризму, покращення якості життя населення та розвиток людських ресурсів. Тому, реалізація завдань по відновленню конкурентоспроможності територіальних громад є об'єктивною необхідністю не лише для забезпечення ефективної відбудови України після закінчення війни, але й в аспекті інтеграції нашої держави в європейську систему забезпечення сталого розвитку територій.

Список використаних джерел:

1. Подзізей О. О., Шматковська Т. О. Аналізування та оцінювання виконання місцевих бюджетів територіальних громад Волинської області як складова забезпечення їх конкурентоспроможності. *Галицький економічний вісник*. Т. : ТНТУ, 2022. Том 75. № 2. С. 15–20. URL: https://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/38831/2/GEB_2022v75n2_Podzizei_O-Analysis_and_evaluation_15-20.pdf
2. Шматковська Т. О., Подзізей О. О. Концептуальні засади підвищення конкурентоспроможності об'єднаних територіальних громад. // *Економічний форум*. 2020. 1(4), 77-85. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-4-10>
3. Содома Р., Дубневич Ю., Марків Г., Шматковська Т. Моніторинг соціально-економічного розвитку територіальних громад. // *Аграрна політика і вдосконалення економічних відносин в АПК*. 2021. 4, № 28. С. 24–30. URL: <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/8538/1/Econ-28-2021-4.pdf>
4. Павліха Н. В., Марчук Ю. В. Концептуальні засади управління проектами сталих просторових систем. *Управління розвитком складних систем*. 2014. Вип. 18. С. 74–79.4.
5. Цимбалюк І. Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2022.
6. Pavlikha N., Khomiuk N., Demianchuk O., Shelenko D., Sai L., Korneliuk O., Naumenko N., Skorohod I., Tymbaliuk I., Voichuk M. Economic assessment of inclusive development of territorial communities within rural areas: a case study of Ukraine. *Ad alta: Journal of interdisciplinary research*. 2022. Volume 12, Issue 1, Special XXV. P. 97-104.